

Home>Family matters & inheritance>Parental responsibility - child custody and contact rights

Władza rodzicielska – opieka i prawo do kontaktów z dzieckiem

Odpowiedzialność rodzicielska (władza rodzicielska) to ogół praw i obowiązków wobec dziecka i jego majątku. Pojęcie odpowiedzialności rodzicielskiej różni się w poszczególnych państwach członkowskich, jednak zazwyczaj obejmuje prawo do pieczy i prawo do kontaktów z dzieckiem. Pary międzynarodowe, które mają co najmniej jedno dziecko i właśnie się rozstają, muszą porozumieć się w kwestii opieki nad nim.

Od czego zacząć?

Czym jest prawo do kontaktów? Czym jest piecza nad dzieckiem?

Jeżeli rodzice mieszkają razem, wspólnie sprawują pieczę nad dzieckiem. W przypadku rozwodu lub rozstania muszą jednak zdecydować, w jaki sposób będą wykonywać swoją odpowiedzialność rodzicielską w przyszłości.

Rodzice mogą zdecydować, że dziecko będzie mieszkać z nimi naprzemiennie lub na stałe z jednym z nich. W tym drugim przypadku rodzicowi, z którym dziecko nie mieszka, przysługuje zazwyczaj prawo do odwiedzin i do kontaktów z dzieckiem w ustalonych terminach.

Prawo do pieczy nad dzieckiem obejmuje inne prawa i obowiązki związane z wychowaniem dziecka i opieką nad nim, w tym prawo do zajmowania się dzieckiem i do zarządzania jego majątkiem. Odpowiedzialność rodzicielska przysługuje zazwyczaj rodzicom, ale istnieją przypadki, w których przejmuje ją instytucja, której powierza się dziecko.

Kto decyduje o prawie do pieczy nad dzieckiem i do kontaktów z dzieckiem?

Rodzice mogą podjąć taką decyzję wspólnie, a jeżeli nie dojdą do porozumienia – poprosić o pomoc mediatora, adwokata lub radcę prawnego. Mediatora można znaleźć, korzystając z linku u dołu strony.

Jeżeli porozumienie okaże się niemożliwe, można zwrócić się do sądu, który to postanawia o sprawowaniu pieczy nad dzieckiem lub dziećmi przez oboje rodziców (piecza wspólna lub naprzemienna) lub tylko przez jedno z nich (piecza wyłączna). Jeżeli pieczę sprawuje tylko jedno z rodziców, sąd może orzec o prawie drugiego z nich do kontaktów z dzieckiem.

W przypadku pary międzynarodowej właściwość sądu określają przepisy unijne. Sąd właściwy do rozpoznania sprawy można znaleźć, korzystając z linku u dołu strony.

Głównym celem wspólnych przepisów UE jest uniknięcie sytuacji, w której każde z rodziców zwróciłoby się do sądu w swoim kraju, w wyniku czego w tej samej sprawie zapadłyby dwa równoległe orzeczenia. Co do zasady sądem właściwym do orzekania w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, pieczy nad dzieckiem i prawa do odwiedzin jest sąd w państwie, w którym dziecko ma miejsce zwykłego pobytu.

Czy orzeczenie sądu będzie wykonane w innym państwie UE?

Mechanizm uznawania i wykonywania orzeczeń gwarantuje stosowanie orzeczeń sądu w innych państwach UE, gdy właściwy sąd UE wyda stosowne zaświadczenie dotyczące takiego orzeczenia. Ułatwia to wykonywanie władzy rodzicielskiej osobom lub instytucjom, którym ona przysługuje.

W przypadku postępowań w sprawie odpowiedzialności rodzicielskiej wszczętych 1 sierpnia 2022 r. lub później, orzeczenie staje się wykonalne w innym państwie członkowskim bez potrzeby przeprowadzenia jakiegokolwiek specjalnej procedury. Takie rozwiązanie sprzyja relacjom między dzieckiem a obojgiem rodziców. Stwierdzenie wykonalności może być jednak nadal konieczne w przypadku orzeczeń wydanych w postępowaniach wszczętych przed 1 sierpnia 2022 roku.

Jakie przepisy unijne mają zastosowanie?

Przepisy regulujące transgraniczne kwestie stosunków między dziećmi a ich rodzicami są zawarte w [rozporządzeniu Rady \(UE\) 2019/1111 – Bruksela II ter](#) z dnia 25 czerwca 2019 r. w sprawie jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich i w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej oraz w sprawie uprowadzenia dziecka za granicę. Rozporządzenie to zastępuje

[rozporządzenie \(UE\) 2201/2003 – rozporządzenie Bruksela II bis](#), które jednak nadal ma zastosowanie do postępowań wszczętych przed 1 sierpnia 2022 r.,

czyli przed dniem wejścia w życie rozporządzenia (UE) 2019/1111. Przepisy te stosuje się zarówno do dzieci ze związku małżeńskiego, jak i do dzieci pozamałżeńskich. Rozporządzenie Bruksela II ter stanowi podstawę unijnej współpracy sądowej w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej. Stosowane jest we wszystkich państwach członkowskich UE z wyjątkiem Danii.

Praktyczny przewodnik dotyczący stosowania rozporządzenia Bruksela II ter znajduje się na stronie: [Publikacje Europejskiej Sieci Sądowej](#)

Aby uzyskać szczegółowe informacje o konkretnym państwie, należy wybrać jego flagę.

Powiązane strony

[Jak znaleźć mediatora?](#)

[Jak znaleźć właściwy sąd?](#)

[Przeczytaj ulotkę](#)

[Osoby wymagające szczególnego traktowania](#)

[Podręcznik prawa europejskiego dotyczącego praw dziecka](#) (tylko po angielsku)

[Narzędzie dla prawników praktyków: Transgraniczne uznawanie i wykonywanie umów zawartych w sprawach rodzinnych dotyczących dzieci](#) (tylko po angielsku)

Ostatnia aktualizacja: 14/06/2023

Stroną zarządza Komisja Europejska. Informacje na tej stronie nie muszą odzwierciedlać oficjalnego stanowiska Komisji Europejskiej, nie ponosi ona również odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane czy odniesienia na niej zawarte. Więcej informacji na temat praw autorskich odnoszących się do stron UE znajduje się na stronie „Informacje prawne”.